

Marzena GUZ

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski
w Olsztynie

OBSZARY TEMATYCZNE EPONIMÓW POCHODZENIA FRANCUSKIEGO W JĘZYKU POLSKIM

Związki kulturalne Polski z Francją do XV w. włącznie były zbyt słabe, by pozostawić ślady w języku. Ale nasiliły się w XVI w. za przyczyną wyboru Henryka Walezego na króla Polski, co pociągnęło za sobą wyjazdy magnatów i szlachty do Francji. Z wieku XVI pochodzą pierwsze zapożyczenia francuskie w języku polskim¹.

Wpływ języka francuskiego na język polski przybrał na sile w XVII w. Zakres tego wpływu odpowiada ówczesnej pozycji Francji w polityce międzynarodowej. Pożyczki francuskie w XVII w. skupiają się w dziedzinie terminologii wojskowej, mody, strojów, życia towarzyskiego, dworskiego i politycznego. Główne nasilenie wpływów francuskich przypada na drugą połowę XVIII w., za panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego². Przejmowanie francuskich wzorów kulturalnych pociągnęło za sobą zapożyczenia z zakresu teatru i literatury, życia dworskiego i salonowego, stroju, wyposażenia wnętrz, urzędzenia ogrodów, wojskowości, organizacji wolnomularstwa³.

Obfita ilość zapożyczeń francuskich, które w w. XVIII weszły do języka polskiego, przetrwały w nim przez w. XIX. Na obfitość XIX-wiecznych pożyczek francuskich, głównie w języku publicystyki, miała nie mały wpływ polska emigracja. Wpływ francuskiego zaznaczył się także wyraźnie w dziale techniki i handlu⁴. W XIX w. moda francuska nasiliła

¹ B. Walczak, *Zarys dziejów języka polskiego*, Wrocław 1999, s. 165.

² H. Rybicka, *Losy wyrazów obcych w języku polskim*, Warszawa 1976, s. 23–25.

³ B. Walczak, op. cit., s. 247.

⁴ H. Rybicka, op. cit., s. 29.

się i upowszechniła. Pojawiły się zapożyczenia z zakresu życia towarzyskiego, toalety i przedmiotów zbytku, kuchni. Legiony i wojny napoleońskie przyniosły nowe terminy wojskowe. Za pośrednictwem polszczyzny emigracyjnej przenikały zapożyczenia z zakresu sztuk plastycznych, literatury, teatru, sztuk estradowych, muzyki i baletu. W XIX w. Francja dostarczała także wzorów w zakresie życia społecznego, politycznego, gospodarczego, w zakresie nauki i techniki. Dlatego w polszczyźnie pojawiły się zapożyczenia francuskie w słownictwie administracyjnym i politycznym, w słownictwie dotyczącym gospodarki, w terminologii naukowej i technicznej, wreszcie w polszczyźnie potocznej. Wiek XIX był okresem największego wpływu języka francuskiego na polszczyznę. Choć słabnący, utrzymał się on także w w. XX, kiedy to związki Polski i Francji były nadal bardzo silne. Wraz z powrotem sformowanej we Francji armii generała Hallera ożywiły się wpływy francuskie w zakresie słownictwa wojskowego. Pojawiły się pożyczki dotyczące nowych rodzajów broni i nowych sposobów walki. Dopiero druga wojna światowa i przemiany społeczne, jakie po niej miały miejsce, zasadniczo osłabiły wpływy języka francuskiego na język polski⁵. O wpływach francuskich na język polski w dobie nowopolskiej (od ósmego dziesięciolecia XVIII wieku do r. 1939) pisze też Zenon Klemensiewicz⁶.

W ostatnich latach mówi się o wielkiej liczbie zapożyczeń z języka angielskiego. Józef Poarajski-Pomsta⁷ badając słownictwo pochodzenia obcego w *Uniwersalnym słowniku języka polskiego* pod red. Stanisława Dubiśa, wykazuje, że jednak pożyczek z języka francuskiego jest najwięcej.

Iwona Borys⁸ pisze nie tylko o najnowszych zapożyczeniach francuskich w językach polskim i rosyjskim, ale i o zapożyczeniach, które funkcjonowały w nich wcześniej, ale w późniejszym okresie ich znaczenie albo się ograniczyło, albo odeszły one w niepamięć. Zapożyczenia zaczerpnięte z dwóch polskich i dwóch rosyjskich słowników przyporządkowała autorka następującym dziedzinom: polityka i dyplomacja; fi-

⁵ B. Walczak, op. cit., s. 247–249.

⁶ Z. Klemensiewicz, *Historia języka polskiego. Część III. Doba nowopolska (od ósmego dziesięciolecia XVIII wieku do r. 1939)*, Warszawa 1972; s. 171.

⁷ J. Porayski-Pomsta, *Kilka uwag o zapożyczeniach leksykalnych z języka francuskiego*, *Prace Filologiczne* LIII, 2007, s. 461–467; J. Porayski-Pomsta, *Zapożyczenia leksykalne z języka francuskiego we współczesnej polszczyźnie. Charakterystyka strukturalno-semantyczna*, *Poradnik Językowy* 5, 2007, s. 54–65.

⁸ I. Borys, *Aktualne zapożyczenia francuskie we współczesnym słownictwie polskim i rosyjskim (rzeczowniki)*, *Acta Polono-Ruthenica* V, 2000, s. 217.

nanse, ekonomika, bankowość; socjologia, psychologia; nauka i technika; moda i kosmetyka; sztuka, w tym: plastyka, literatura, muzyka, teatr, film, sztuka cyrkowa; restauratorstwo i hotelarstwo; sport; kulinaria; językoznawstwo i nauka języków obcych; transport i usługi.

Władysław Kopaliński⁹ mając na myśli eponimy, pisze we wstępie do swego *Słownika wyrazów obcych*, że są to imiona własne z mitu, legendy, historii i literatury, które funkcjonują jako uogólnienie lub symbole cech albo idei. Kopaliński¹⁰ tak definiuje eponim: „osoba, prawdziwa a. mityczna, której imieniem coś nazwano (miejsce, kraj, okres czasu, ród itd.); mityczny zaw. protoplasta, totemowe zwierzę a. przedmiot, uważane przez jakąś grupę etniczną, np. plemię, za źródło jej nazwy; urzędnik starożytny, np. archont ateński, efor spartański, konsul rzymski, którego imieniem nazywano w chronologii (w braku jednolitego kalendarza) okres jego kadencji; z gr. *epónymos* ‘nazwany wg czegoś; dawca imienia, nazwy’”.

Źródłem eponimów zestawionych w artykule jest *Słownik eponimów czyli wyrazów odmiennych* Władysława Kopalińskiego¹¹. Wyrazów, o których mowa, jest w słowniku Kopalińskiego na tyle dużo, że można przyporządkować je pewnym kręgom tematycznym. O tym właśnie traktuje niniejszy szkic.

Wyjaśnienia znaczenia i pochodzenia eponimów zostały zaczerpnięte ze słownika eponimów W. Kopalińskiego, sporadycznie ze *Słownika wyrazów obcych* pod red. Elżbiety Sobol¹² lub ze *Słownika eufemizmów* Anny Dąbrowskiej¹³. Eponimy pochodzenia francuskiego przyporządkowano następującym kręgom tematycznym:

FIZYKA I CHEMIA

Jednostki: *ampere* (A) ‘jednostka natężenia prądu’ od nazwiska fizyka A. M. Ampère’a; *bekerel* (Bq) ‘jednostka aktywności ciała promieniotwórczego’ od nazwiska A. H. Becquerela, fizyka i chemika; *bod* ‘jednostka pomiarowa szybkości telegrafowania’ od nazwiska inżyniera M. É. Bau-

⁹ W. Kopaliński, *Słownik wyrazów obcych i zwrotów obcojęzycznych z almanachem*, Warszawa 2003, s. 7.

¹⁰ W. Kopaliński, *Słownik mitów i tradycji kultury*, Warszawa 2006, s. 285.

¹¹ W. Kopaliński, *Słownik eponimów czyli wyrazów odmiennych*, Warszawa 2006.

¹² *Słownik wyrazów obcych*, pod red. E. Sobol, Warszawa 1999.

¹³ A. Dąbrowska, *Słownik eufemizmów*, Warszawa 2005.

dota; *paskal* (Pa) 'jednostka ciśnienia' od nazwiska B. Pascala, matematyka, fizyka, filozofa religijnego i pisarza; *puaz* (P) 'jednostka główna lepkości dynamicznej' od nazwiska J. Poiseuille'a, fizyka.

Pierwiastki chemiczne: *frans* 'promieniotwórczy pierwiastek chemiczny' od nazwy Francji; *gal* 'pierwiastek chemiczny z grupy glinowców'. Nazwa jest tłumaczeniem nazwiska odkrywcy P. É. Lecoq de Boisbaudran, chemika; *kiur* (Cm) 'pierwiastek chemiczny z grupy aktynowców' od nazwiska M. Curie-Skłodowskiej i Pierre Curie; *lutet* (Lu) 'pierwiastek chemiczny z grupy lantanowców' od nazwy łacińskiej osady *Lu-tetia Parisiorum*.

BOTANIKA

Nazwy roślin: *begonia* od nazwiska M. Bégon, amatora botaniki; *gloxynia* od nazwiska B. P. Gloxina, lekarza i botanika; *hortensja* od imienia Hortensji Lepaute, żony znanego zegarmistrza; *kluzja* od nazwiska Carolusa Clusiusa, botanika i lekarza; *landolfia* od nazwiska J. F. Landolphe'a, podróżnika i żeglarza; *magnolia* od nazwiska P. Magnola, lekarza i botanika; *nikotyna* od nazwiska J. Nicota, ambasadora francuskiego w Portugalii; *robinia* od nazwiska J. Robina, botanika; *saracenia* od nazwiska M. Sarrasina, zlatynizowanego: *Sarracenus*, lekarza.

Odmiany drzew owocowych: *kronselka* 'odmiana jabłoni' od nazwy miejscowości Cronsels; renklody 'grupa odmian śliw' od *reine Claude* 'królowa Klaudia' od imienia Klaudii *zwanej Claude de France*, która była córką króla Ludwika XII.

RELIGIA

Nazwy zakonów, sekt, wyznań i ruchów religijnych: *albigensi* 'sekte w kościele katolickim' od miasta Albi; *cystersi* 'katolicki zakon kontemplacyjny' od miejsca pierwotnej siedziby, klasztoru w Cîteaux (łac. Cisterium); *hugenoci* 'wyznawcy kalwinizmu' od imienia Hugues; najpierw o partyzantach szwajcarskich, których przywódcą był Hugon z Besançon; *jakobini* 'zakon dominikański' od nazwy ulicy w Paryżu, gdzie osiedlili się pierwsi dominikanie: ul. św. Jakuba (rue St. Jackes); *kartuzi* 'zakon kontemplacyjny' od nazwy doliny Chartreuse (łac. Carthusia); *salezjaństwo* 'katolickie zgromadzenie zakonne' od zamku Sales, gdzie urodził się św. Franciszek Salezy; *trapiści* 'popularna nazwa Zakonu Cystersów Zre-

formowanych' od opactwa La Trappe; *waldensi* 'ruch religijny' od nazwiska założyciela Valdesa.

GASTRONOMIA

Napoje alkoholowe: *armaniak* od nazwy historycznego regionu Armagnac; *beaujolais* 'wino stołowe' od nazwy regionu; *beaune* 'wino stołowe' od nazwy miasta pod wzgórzem Beaune; *bordo* 'wina bordoskie' od nazwy rejonu Bordeaux; *burgund* 'wino stołowe' od nazwy rejonu Burgundia; *chablis* 'wino stołowe' od nazwy miasta Chablis; *chartreuse* 'likier' od nazwy klasztoru kartuzów La Grande Chartreuse; *Dom Pérignon* 'szampan' od nazwiska Dom Pierre Pérignona, benedyktyna, któremu przypisuje się wynalezienie szampana; *koniak* od nazwy miasta Cognac; *médoc* 'wina' od nazwy krainy Médoc; *sauternes* 'wino stołowe' od nazwy okręgu Sauternes; *szampan* od nazwy Szampania (Champagne).

Sery: *brie* od nazwy regionu Brie; *camembert* od nazwy miasteczka Camembert; *rokfor* od nazwy rejonu Roquefort.

Ślodycze: *magdalenka* 'ciastko' od imienia Madeleine Paulmier, kucharzki i pasztetniczki; *napoleonka* 'ciastko' od imienia Napoleona I Bonaparte; *pralinka* od tytułu Césara de Choiseul, hrabiego Plessis-Praslin;

Inne: *chateaubriand* 'połędwica' od nazwiska F. R. de Chateaubriand, męża stanu; *beszamel* 'sos, w którym zapieka się mięso, rybę itp.' od nazwiska L. de Béchameil, finansisty, wytrawnego smakosza i kolekcjonera.

TKANINY, UBIORY I DODATKI

Tkaniny: *arrasy* od miasta Arras, *batyst* od imienia wynalazcy, Baptysty z Cambrai; *denims* od nazwy miejscowości Nîmes, z franc. (*serge*) *de Nîmes* 'sukno z Nîmes'; *gobeliny* od nazwiska założycieli fabryki, rodziny Gobelin; *kreton* od nazwy miejscowości Creton; *merla* 'gaza; gruby muślin używany jako podkładka usztywniająca m.in. w krawiectwie' od nazwy miejscowości Marly; *tiul* od nazwy miejscowości Tulle; *walansjenka* 'koronka' od nazwy miasta Valenciennes.

Ubiory: *bardotka* 'stanik' od nazwiska Brigitte Bardot; *baskijka* 'nakrycie głowy' od nazwy ludu Basków; *baskina* 'strój kobiecy' od nazwy ludu Basków.

Dodatki: *fontaż* 'kokarda pod szyją', 'ozdoba fryzury damskiej' od tytułu metresy królewskiej, de Fontages.

POLITYKA

Bonapartyzm 'ruch polityczny w XIX w.' od nazwiska Napoleona Bonaparte; *karoliński* 'dotyczący dynastii władców frankijskich' od imienia Karol, które często występowało w dynastii; *Marianna* 'uosobienie Republiki Francuskiej jako postać kobieca występująca w czapce frygijskiej'; *Marsylianka* 'francuska pieśń rewolucyjna, później hymn narodowy' od nazwy miasta; *żakieria* 'rozruchy chłopskie w 1358 r.' od imienia Jacques 'Jakub'; *żyrondyści* 'partia polityczna w czasie trwania Rewolucji Francuskiej' od nazwy departamentu Żyrondy (Gironde).

TECHNIKI I URZĄDZENIA

Dagerotypia 'pierwsza w historii technika otrzymywania obrazów fotograficznych' od nazwiska L. J. M. Daguerre, pejzażysty i scenografa operowego; *egglomizowanie* 'technika zdobienia szkła' od nazwiska ramiarza i antykwariusza, J. B. Glomy; *gilotyna* od nazwiska profesora anatomii, J. I. Guillotina; *wernier* 'ruchoma podziałka dołączona do skali głównego przyrządu pomiarowego' od nazwiska P. Verniera, generalnego dyrektora mennic w Burgundii i matematyka; *zakard* 'urządzenie do wytwarzania wielobarwnych dzianin albo tkanin' od nazwiska tkacza J.-M. Jacquarda.

SZEROKO POJĘTA KULTURA

Teatr: *marionetka* 'kukiełka' od imienia Marion, będącego zdrobnieniem imienia Marie; *wodewil* 'utwór sceniczny ze śpiewami, tańcami, muzyką' od nazwy regionu Vau de Vire.

Literatura: *aleksandryn* 'rodzaj wiersza' nazwa pochodzi prawdopodobnie od poematu epickiego *Roman d'Alexandre* Lambert le Tort, który został napisany tą miarą; *leoniny* 'średniowieczne wiersze łacińskie' prawdopodobnie od nazwiska Léona, kanonika jednego z paryskich kościołów.

Muzyka: *patefon* od nazwiska C. Pathé, jednego z założycieli francuskiego przemysłu filmowego; *sarusofon* 'rzadki instrument muzyczny' od nazwiska konstruktora M. Sarrusa, kapelmistrza orkiestry wojskowej w Paryżu.

Drukarstwo: *didot* 'krój pisma' od nazwiska F.-A. Didota, księgarza i drukarza; *garamond* 'krój pisma' od nazwiska C. Garamonda, rytmownika,

gisera, snycerza i odlewnika czcionek; *brajl* 'pismo dla niewidomych' od nazwiska L. Braille'a, wynalazcy systemu.

Taniec: *gawot* 'taniec ludowy' od przezwiska górali Alp Prowansalskich i górali owernijskich.

Archeologia: *magdaleńska kultura* 'kultura z końca paleolitu' od stanowiska archeologicznego w jaskini La Madeleine; *mustierska kultura* 'kultura środkowego paleolitu' od stanowiska archeologicznego Le Moustier; *oryniacka kultura* 'kultura górnego paleolitu' od nazwy stanowiska archeologicznego w jaskini Aurignac.

Dość liczną grupę stanowią eponimy powstałe od nazwisk lub imion LITERACKICH. Maria Borejszo pisze o nazwach własnych, zwykle pochodzenia literackiego (imionach i nazwiskach bohaterów), które, poszerzając zakres znaczeniowy, nazywają pewne typy ludzkie, charakteryzujące się określonymi cechami¹⁴. Porównajmy: *alfons* 'sutener' od imienia bohatera komedii *Monsieur Alphonse A. Dumasa*; *celadon* 'sentymentalny, wierny kochanek' od imienia bohatera powieści pasterskiej *Astrea* pisarza H. d'Urfé; *gargantuiczny* 'gigantyczny' od imienia Gargantui, króla-olbrzymia, bohatera powieści F. Rabelais'go *Gargantua i Pantagruel*; *gawrosz* 'rezolutny ulicznik' od imienia bezdomnego ulicznika Gawrosza z powieści V. Hugo *Nędznicy*; *harpagon* 'sknera' od imienia tytułowego bohatera *Skąpca* Moliera; *pan gloss* 'nieuleczalny optymista' od nazwiska postaci z *Cadide ou L'optimisme* Woltera; *pan tagruelizm* 'rubaszny humor' od imienia Pantagruela z powieści F. Rabelais'go *Gargantua i Pantagruel*; *quasimodo* 'uosobienie fizycznej i moralnej brzydoty' od imienia postaci z powieści V. Hugo *Notre-Dame de Paris*; *(dr) sangrado* 'konował' od nazwiska postaci z powieści *Przypadki Idziego Blasa* pisarza A.-R. Lesage'a; *szowinizm* od nazwiska Nicolasa Chauvin, postaci z komedii *La Cocarde tricolore* braci Cogniard; *tartuffe* 'ostentacyjnie pobożny obłudnik' od imienia bohatera komedii *Tartuffe ou L'imposteur* (Świętoszek) Moliera.

Specyficznym przykładem jest powiedzenie (*osiołek*) *Buridana* 'osoba nie umiejąca dokonać wyboru' od nazwiska autora J. Buridana, filozofa i fizyka, autora m.in. pracy *Questiones in X libros ethicorum Aristotelis*.

Określenia postaw i zachowań wywodzą się nie tylko od bohaterów literackich, co ilustrują przykłady: *gaskonada* 'bufonada' od nazwy dawnej prowincji Gaskogne; *wersal* 'dobre maniere' od nazwy Wersalu, zespołu pałacowo-ogrodowego pod Paryżem.

¹⁴ M. Borejszo, *Zapóżyczenia włoskie we współczesnej polszczyźnie*, Poznań 2007, s. 35.

GEOLOGIA

Artezyjskie wody 'wody gruntowe, głębinowe' od nazwy krainy Artois; *boksyt* 'skała' od nazwy miejscowości Les Beaux; *dolomit* 'minerał' od nazwiska geologa i mineraloga D. Dolomieu.

MEDYCYNA

franca 'pospolita nazwa choroby wenerycznej' nazwa od Francji; *giardie* 'pasożyty' od nazwiska biologa A. M. Giarda; *gulardowa woda* 'środek do okładów' od nazwiska lekarza T. Goularda.

WOJSKOWOŚĆ

Bagnet od nazwy miasta Bajonny (fr. Bayonne); *flower* 'broń palna' od nazwiska N. Floberta, rusznikarza; *maginot* 'urządzenie obronne' od nazwiska A. Maginota, męża stanu; *melchior* 'stop miedzi z cynkiem i niklem do wytwarzania płaszczy pocisków karabinowych' od nazwisk wynalazców Maillota i Choriera.

PRZEMYSŁ

Marten 'piec martenowski' od nazwiska inżyniera P.-E. Martina; *pasteryzacja* 'metoda niszczenia drobnoustrojów stosowana w przemyśle spożywczym' od nazwiska chemika i mikrobiologa L. Pasteura.

MEBLARSTWO

Boulle 'styl mebli masywnych' od nazwiska Ch. A. Boulle'a, królewskiego artysty stolarza; *gerydon* 'postument pod lichtarz, lekki stolik' od imienia bohatera piosenki; *rekamiera* 'rodzaj szezlongu' nazwa od obrazu J. L. Davida *Madame Récamier*.

ZWIERZĘTA

Brytan 'pies bojowy' od nazwy Brytanii albo Bretanii; *perszerony* 'rasa koni pociągowych' od nazwy rejonu La Perche.

W badanym materiale znalazły się również FRAZEOLOGIZMY zawierające eponimy, np. *bajońskie sumy* 'zawrotne sumy pieniędzy' od nazwy miejscowości Bayonne; (*wiek*) *balzakowski* 'starszy wiek, głównie o kobiecie' od nazwiska powieściopisarza H. de Balzac; (*szara*) *eminencja* 'osoba, która wpływa na decyzje, politykę anonimowo' od przydomka *Eminence grise* Ojca Józefa, mistyka i reformatora religijnego; (*pocałunek*) *Lamourette'a* 'pojednanie przeciwników' od nazwiska księdza A. Lamourette. Tego ostatniego frazeologizmu nie notuje *Wielki słownik frazeologiczny PWN z przysłowiami*¹⁵.

Nie wszystkie wyrazy odimienne pochodzące z języka francuskiego dają przyporządkować się poszczególnym obszarom tematycznym, np. *bakaraty* 'wyroby ze szkła kryształowego' od nazwy miejscowości Baccarat; *frazety* 'wyroby platerowane' od nazwiska J. Frageta, przemysłowca; *lavalier(e)* 'wisior na naszyjniku' od nazwiska L.-F. de La Baume le Blanc księżny de La Vallière, faworyty Ludwika XIV; *limuzyna* 'luksusowy samochód' od nazwy Limousin, krainy historycznej; *luidor* 'złota moneta francuska' od imienia Ludwika XIII, króla Francji; *mansarda* 'mieszkanie na poddaszu' od nazwiska F. Mansarta, architekta królewskiego; *meluzyna* 'element zdobniczy przedmiotów użytkowych, przedstawiający nagą kobietę z ogonem' od imienia Meluzyny, w folklorze francuskim opiekuńczej wróżki rodu Lusignan; *nostradamus* 'samozwańczy jasnowidz' od zlatynizowanej wersji nazwiska M. de Nostre-Dame, astrologa i lekarza; *pitaval* 'zbiór kronik spraw kryminalnych' od nazwiska prawnika F. G. de Pitaval; *pompadour* 'dawn. kolor różowy lub karamzynowy; dawn. fryzura damska; deseń kwiatowy na jedwabiu lub bawełnie' od tytułu J. A. markizy de Pompadour; *sadyzm* 'zбочzenie seksualne' od nazwiska D. A. F. de Sade, autora powieści erotyczno-perwersyjnych; *sorbona* 'potoczna nazwa uniwersytetu paryskiego' od nazwiska teologa R. de Sorbon, założyciela kolegium, gdzie znajdował się wydział teologii, a w późniejszym czasie także inne wydziały; *sylwetka* 'jednobarwne płaszczyznowe ukazanie postaci o kształcie określonym tylko konturem' od nazwiska kolekcjonera sylwetek, głównie znanych osób, E. de Silhouette.

Podsumowując stwierdzić należy, że najliczniej reprezentowane są obszary tematyczne: fizyka i chemia; botanika; religia; gastronomia; tkaniny, ubiory i dodatki oraz szeroko pojęta kultura (teatr, literatura, mu-

¹⁵ *Wielki słownik frazeologiczny PWN z przysłowiami*, Warszawa 2005.

zyka, drukarstwo, taniec, archeologia). Pokażną grupę stanowią eponimy wywodzące się od postaci literackich.

Zaledwie po kilka eponimów zawierają kręgi tematyczne: polityka, technika i urzędnicy, geologia, medycyna, wojskowość, przemysł, meblarstwo i zwierzęta. Wśród badanych eponimów znalazły się i takie, które stanowią składnik wyrażenia frazeologicznego. Kilkanaście wyrazów nie przyporządkowano żadnemu kręgowi tematycznemu.

Na podstawie badanego materiału wyciągnięto ponadto następujące wnioski:

1. Tylko od antroponimów powstały nazwy jednostek (głównie w fizyce), nazwy roślin, nazwy technik i urzędów. Wśród antroponimów jako dawców nazwy przeważają nazwiska. Od imienia pochodzą następujące nazwy: *hugenoci, magdalenka, napoleonka, renklody, hortensja, batyst, marionetka, karoliński, Marianna, żakieria, gerydon, meluzyna, luidor*. Tylko od toponimów utworzone zostały nazwy: zakonów i sekt, napojów alkoholowych (wyjątek: *Dom Pérignon*), serów oraz nazwy kultur z zakresu archeologii.

2. Jeśli chodzi o antroponimy, to nie tylko imiona i nazwiska francuskie stały się przyczynkiem do powstania nazwy. Od tytułów pochodzą eponimy: *pralinka, fontaż, pompadour*. Od tłumaczenia nazwiska: *gal*, od form zlatynizowanych: *lutet, saracenia*, od przydomka: *gawot*, ze złożenia dwóch nazwisk: *melchior*, od przydomka: (*szara*) *eminencja* i jeszcze jedna ciekawostka: od imienia bohatera piosenki: *gerydon*, od nazwiska postaci utrwalonej na obrazie: *rekamierra*.

THEMATIC AREAS OF EPONYMS OF FRENCH ORIGIN IN THE POLISH LANGUAGE

Summary

This article discusses eponyms (name words) of French origin in the Polish language, found in *Słownik eponimów czyli wyrazów odmiennych* [Dictionary of Eponyms, i.e. Name Words] by Władysław Kopaliński. There are enough of such words in Kopaliński's dictionary to assign them to certain thematic areas, which is covered in this work.

Analysis of the accumulated material shows that the largest thematic areas represented in the dictionary include physics, chemistry, botany, religion, gastronomy, fabrics, clothing and additions, culture in its broad sense (theatre, literature, music, printing, dance, archaeology). Eponyms derived from the names of literary characters also account for a considerable group of such words.

Such groups as politics, technology and devices, geology, medicine, military, industry, furniture and animals contribute only a few words each. Among the analysed eponyms, there are several which are parts of set phrases. Around a dozen have not been assigned to any of the thematic areas.